

TINCHLIK VA HARBIY HOLATLARDAGI FAVQULODDA VAZIYATLARNI TAKTIK BAHOLASH

Urganch Abu Ali Ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi
o'qituvchisi

Babajonova Nodira Yuldoshboyevna

Annotatsiya: Ushbu maqolada tinchlik va harbiy holatdagi favqulodda vaziyatlarni taktik baholash atroflicha tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: tinchlik, favqulotdda vaziyat, baholash.

Favqulodda vaziyatlarni baholashda O'zbekiston sharoitini nazarda tutib o'rganish, ularni oldini olish chora-tadbirlarini davlat miqyosida bajarish, bu sohada chiqarilgan qonunlar, qoidalar bilan aholini tanishtirish, favqulodda hodisalar oqibatlarini kamaytirishda ishlab chiqarish korxonalari, o'quv yurtlari va barcha zavod-fabrikalarda bajarilishi shart bo'lgan vazifalar fuqaro muxofazasi xizmatiga yuklatiladi. Favqulodda vaziyatlar oqibatlarini yo'qotishda korxonalar, tashkilotlarning asosiy vazifalarini bir-biri bilan uzviy bog'liqligini, hamjihatlikda bajarish zarur bo'lgan vazifalarni aniqlash, favqulodda vaziyatlarda aholini shoshilinch ogohlantirish tartibi bilan tanishtirish, ogohlikka da'vat etish, o'rgatish hozirgi kunning dolzarb mavzusidir. Aholi favqulodda vaziyatlar haqidagi ma'lumotni eshitishi bilan harakatlar tartibini aniqlashi lozim, Talabalar ishlab chiqarish, ilm-fan sohalarida biologik xavfli, ekologik vaziyatlar bilan tanishishlari, ularni ishlatish jarayonlarida texnik xavfsizlik tadbirlarining qonun asosida bajarilishi bilan tanishishlari kerak. Sanitar yo'qotishlar, yoppasiga qiruvchi qurollar qo'llanishdagi oqibatlarni baholash fuqarolar muhofazasining shtablaridan talab etiladi. Favqulodda vaziyatlar tarixida misli ko'rilmagan fojialarga, yo'qotishlarga ko'pincha hodisalarning kutilmaganda, qo'qqisdan sodir bo'lishi, aholining himoyalash chora-tadbirlariga tayyor emasligi, ularni o'z vaqtida shoshilinch ogoh eta olmaslik, joylarda himoyalanish, muhofaza

etishga o'rgatilmasligi va avariya, katastrofalarning o'z vaqtida oldi olinmasligi kabilar sabab bo'lgan.

Shu maqsadda Chernobil atom elektr stansiyadagi avariya yoki Armanistonda 1988-yilda yer qimirlashi oqibatida ko'plab yo'qotishlarni misol keltirish mumkin. 1987-yili Chernobil atom elektr stansiyasi - AESdagi halokat 4 reaktorning buzilishi natijasida sodir bo'lib, 30 kmlik radiusdagi aholi yer maydoni, hayvonot dunyosi radioaktiv zararlanishga duchor bo'ldi, keyinchalik ko'plab qo'shni davlatlarda - Belorussiya, Polsha, Chexoslovakiya, Vengriya, Germaniya kabi davlatlarda radioaktiv ifloslanish kuzatildi. Bu turdagi avariya bir qancha kimyoviy zavodlarda sodir boigan. Masalan: 2004-yil dekabr oyida bir qator Osiyo mamlakatlari, jumladan, Hind okeani qirg'ogi bo'ylab yer qimirlashi - sunami, 1985-yii 18-sentabrda Mexiko shahridagi 8,1 ballik yer qimirlashda 5526 kishi halok bo'ldi, 40ming kishi jarohatlandi. 1995-yil 18-yanvarda Yaponiyaning Kobe, Kioko, Osanna, Nara, Okayama, Xonsko shaharlarida 7,5 ballik yer qimirlashi sunami - suv toshqinini keltirib chiqardi, oqibatda 3160 ta odam halok bo'ldi, 800 kishi noma'lum yo'qoldi. Hindiston harbiy zavodining portlashi, Armanistondagi kuchli yer qimirlashi, Tojikistondagi tog'ko'chishi kabilarni misol keltirish mumkin. Bularning barchasi tinchlik davrida ham favqulodda hodisalarga aholini doimo tayyor bo'lishi, ishlab chiqarish tizimlarmi uzluksiz ishlashini, mamlakatni har qanday xavf-xatardan himoyaga tayyorligini ta'min etishga davat etadi. Fuqarolar muhofazasi tizimiga yuklatilgan vazifalar favqulodda vaziyatlarda uning oqibatlarini yo'qotish masalalarini tinchlik davrida tayyorligini oldindan ta'min etishdan iborat.